

YAZICI dergisi

ISSN: 2148-5445

Yil: 4 • Sayı: 7 • Temmuz • 2017

Sayı: 7 • Temmuz 2017

Yerel Süreli • 6 ayda bir yayınlanır.

İmtiyaz Sahibi

Yazıcı Dergisi Adına
Murat YAZICI

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü

Güryay BİNGÖL

Hazırlık & Baskı

Uzerler Matbaacılık San. Tic. Ltd. Şti.
Turan Güneş Bulvarı No 22/17-8 Çankaya-Ankara
Tel: +90312 441 9015

Basım Tarihi ve Yeri

Temmuz 2017 - Ankara

Adresi

Zorlu Center Teras Evler 046 Levazım Beşiktaş 34340 İSTANBUL
Tel: +90212 361 3401
www.yazicihukukburosusu.com

ISSN

2148-5445

Yazıcı Dergisi

Tüm hakları saklıdır. **Yazıcı Dergisi**'nin tamamı veya bu dergide yer alan bilimsel çalışmaların bir kısmı ya da tamamı 5846 sayılı yasanın hükümlerine göre **Yazıcı Dergisi**'nin yazılı izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ve benzeri herhangi bir kayıt sistemiyle kopyalanamaz, çoğaltılamaz, yayınlanamaz. Dergide ileri sürülen görüşler yazarlarına aittir; **Yazıcı Dergisi**'ni, Yayın Kurulu'nu veya Danışma Kurulu'nu bağlamaz.

İçindekiler

5 *Elif KARAGÖZOĞLU*
Başlarken

7 *Murat YAZICI*
Nihal BERKER ATLI

**Uluslararası Deniz Hukuku ve
Uluslararası Sözleşmeler Çerçevesinde;
Doğu Akdeniz**

Başlarken

Elif KARAGÖZOĞLU

İlk sayısını 2014 yılı Mayıs ayında çıkarttığımız Yazıcı Dergisi'nde, faaliyet gösterdiğimiz alanlarda karşımıza çıkan, ilginç ve paylaşmaya değer bulduğumuz konulardaki makalelere yer veriyoruz.

Bu sayımızı da Kurucu Ortağımız Murat Yazıcı ile Ortaklarımızdan H. Nihal Berker Atlı'nın 17 International Energy Arena, Steam Konferansı'nda yaptıkları sunumdan yola çıkarak, Uluslararası Deniz Hukuku ve Uluslararası Sözleşmeler çerçevesinde Doğu Akdeniz'in durumuna ayırdık.

Dünyada enerji ihtiyacının giderek arttığı, yer altı kaynaklarının ise hızla tükenmekte olduğu bir dönemde, Doğu Akdeniz'de bulunduğu tahmin edilen petrol ve doğalgaz rezervleri oldukça önem arz ediyor.

Konu denizlerde petrol ve doğalgaz rezervlerinin aranması ve çıkarılması olunca; münhasır ekonomik bölge, kıta sahanlığı, ortay hat, karasuyu, iç sular ve bitişik bölgeler gibi uluslararası deniz hukukuna ilişkin terimler kullanılmaya başlıyor.

Bu sayımızın konusunu teşkil eden makalede önce hepimizin konuya ilişkin haberlerde, açıklamalarda duyduğu bu terimlerin neler olduğunu, denizlerde yer altı zenginliklerinin aranması ve üretilmesi amacıyla uluslararası platformlarda ne gibi anlaşmalar imzalanmış olduğunu, Türkiye'nin bu anlaşmalara taraf olup, olmadığını irdeledikten sonra; Doğu Akdeniz'de en uzun kıyı şeridine sahip ülke olması sebebiyle Türkiye'nin durumunu incelemeye çalıştık.

Keyifle okumanız dileğiyle.....

Uluslararası Deniz Hukuku ve Uluslararası Sözleşmeler Çerçevesinde; Doğu Akdeniz

Murat YAZICI

Nihal BERKER ATLI

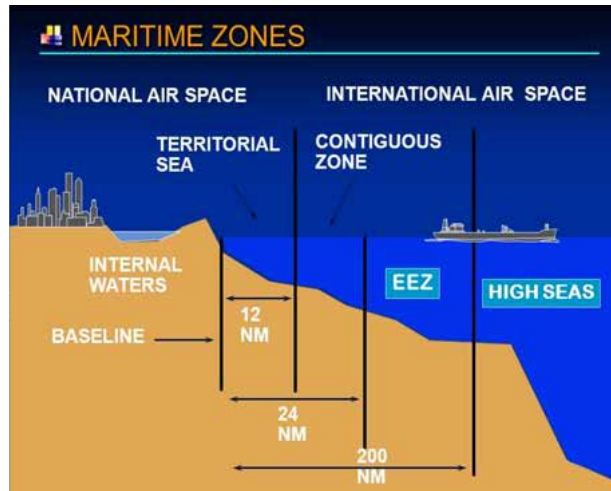
GİRİŞ

Deniz sahası bulunan ülkelerin bu denizler üzerindeki egemenlik hakkı uluslararası teamül hukuku, çok taraflı sözleşmeler ve ikili sözleşmeler uyarınca belirlenmektedir. Ülkeler kendi kara sularında ve iç sularında tam egemenlik talep edebilirler. Bununla birlikte kıta sahanlığı ve münhasır ekonomik bölgeler söz konusu olduğunda, devletler

ancak uluslararası hukuk kuralları ile belirlenmiş sınırlar çerçevesinde egemenlik haklarını kullanabilirler. Uluslararası hukuk kıyı devletine belirli bir egemenlik hakkı verirken, uluslararası deniz sahası olarak kabul gören kıta sahanlığı ve münhasır ekonomik bölgeler bakımından, diğer devletlerin de bu bölgelerdeki haklarını korumayı hedefler.

DENİZ ALANLARI

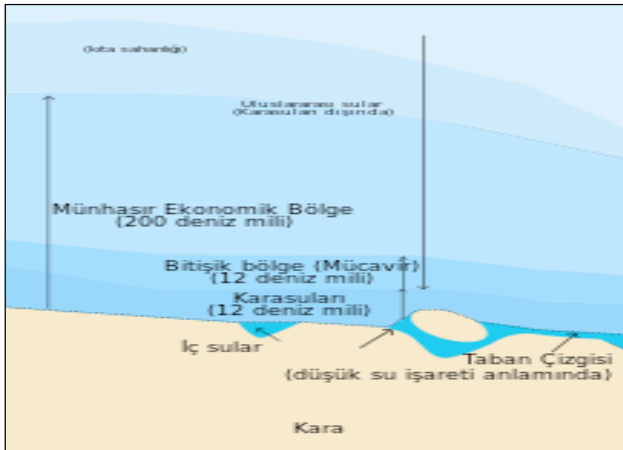
- İÇSULAR
- KARASULARI
- BİTİŞİK BÖLGE
- KITA SAHANLIĞI
- MÜNHASIR EKONOMİK BÖLGE
- AÇIK DENİZ

TARİHÇE

Hollandalı hakim Cornelius van Bynkershoek tarafından verilen bir mahkeme kararı ile bir top atışı menzili olan 3 mil (5.6 km), o alandaki mutlak egemenliği gösterir denilmiştir. Bu anlayış karasuyu kavramının ilk tarifidir. Eski anlayış olan Freedom of Seas concepti 17. asır itibarıyla 200 millik “denizdeki miras” tartışmalı kavramı ile karasuyu şeridi dışına taşmış ve kıta sahanlığı (Continental shelf) ve daha sonra münhasır ekonomik bölge (Exclusive Economic Zone) kavramları gelişmiştir.

Bir kıyı devletinin karasuları esas çizgisinden başlayarak 200 mile kadar varan ve karasuları dışında kalan su tabakası ile deniz yatağı ve onun toprak altında, bu kıyı devletine münhasır haklar ve yetkiler tanınan deniz alanı kıta sahanlığıdır.¹ Bunun dışındaki deniz alanları ise Mare Liberium prensibi çerçevesinde bütün ülkeler için serbesttir.

20. Asrın başında çeşitli ülkeler denizaltı maden kaynakları, balık sürüleri ve kirliliği önlemek amacıyla çeşitli konferanslarda buluşmuşlar ancak ilk Münhasır Ekonomik Bölge kavramı, 1945'ten sonra kimi Latin Amerika devletlerince uygulamaya konulan ve 1960'lı yılların başında yerleşmeye başlayan balıkçılık bölgesi kavramının etkisi sonucu ortaya çıkmıştır. Balıkçılık bölgesi kavramı ise; 1945 Truman Bildirisinden kaynaklanmıştır. Özetle bu bildiriye karasularına bitişik fakat bu suların ilerisinde daha önce açık deniz alanı olarak belirtilen bölgelerde milli hukukun geçerli olacağı ifade edilmiştir. Her ne kadar bu bildiriye bu suların genişliğine ilişkin bir beyan yer almasa da, birçok ülke haklarını 200 mil (370 km) olarak ilan etmişlerdir.²

1967 yılına gelindiğinde sadece 25 devlette karasuyu geleneksel 3 mil olarak kalmış, 66 ülke karasuyu genişliğini 12 Mile (22 km) çıkarmıştır. 3 millik karasuyu 1987 yılında sadece Ürdün ve Palau'da ve bazı Avustralya Japonya ve Papau Yeni Gine adalarında kullanılmaktadır.

Sonuçta; 1982'de UNCLOS (Convention of the Law of the Sea) (Birleşmiş Milletler Deniz Hukuku Sözleşmesi) münhasır ekonomik bölge kavramını kapsamı içine almıştır.

Birleşmiş Milletler Deniz Hukuku Sözleşmesi kıyı devletinin münhasır ekonomik bölge üzerinde, kimi yetkilerin uygulanmasını da

1) Takeshi Minagawa, The Nature of the Continental Shelf Rights in International Law.

2) Arda Özkan, Kıta Sahanlığının sınırlandırılmasında Uluslararası Uygulamalar, Sözleşmeler, İçtihat ve Doktrin, International Journal of Social Science, Winter2015.

içeren birtakım egemen haklara sahip olduğunu belirtmektedir. Ekonomik nitelikli haklar 200 mile kadar varan gerek deniz yatağında ve toprak altında, gerekse su alanında kıyı devletin doğal kaynaklar üzerinde münhasır olarak sahip olduğu hakları ve bu deniz alanının işletilmesi ile ilgili hakları içermektedir.

Devletler, Kıta sahanlığından farklı olarak, Münhasır Ekonomik Bölgelerini ilan yolu ile elde ederler. Ancak Birleşmiş Milletler Deniz Hukuku Sözleşmesi komşu devletler arasında münhasır ekonomik bölge sınırlandırılması konusunda kıta sahanlığı sınırlandırılması için kabul edilen hükmün aynısını kabul etmektedir. Buna göre: “Sahilleri bitişik veya karşı karşıya bulunan devletler arasında kıta sahanlığının sınırlandırılması, hakkaniyete uygun bir çözüme ulaşmak amacıyla, Uluslararası Adalet Divanı Statüsünün 38. Maddesinde belirtildiği şekilde, uluslararası hukuka uygun olarak anlaşma ile yapılacaktır.”

UNCLOS ÖNCESİ³

Birleşmiş Milletler Deniz Hukuku Sözleşmesi öncesinde devletlerin denizlere ilişkin egemenlik iddiaları yavaş yavaş gündeme gelmiştir. Başlangıçta sadece güvenliği sağlama amacı ile devletler bir takım taleplerde bulunurken, zamanla sadece canlı kaynaklardan yararlanma ve sonrasında denizdeki canlı, cansız tüm kaynaklardan yararlanma şeklinde bu iddiaların genişlediği görülmektedir.

Milletler Cemiyeti döneminde milletlerarası hukukun bazı konuları kodifike edilmeye değer bulunmuştur. Cemiyet 1924 yılında, bir uzmanlar komisyonu aracılığıyla 11 konu belirlemiş, daha sonra bunlardan üçünün ki bunlar sorumluluk, tabiyet ve karasularıdır, öncelikle kodifiye edilmesini kararlaştırmıştır. 1930 yılında LaHaye’de toplanan Deniz Hukuku Konferansında resmi bir sonuç elde edilememekle birlikte, karasularının asgari genişliğinin 3 mil azami genişliğinin 6 mil olduğu hususunda bir mutabakat sağlandığı söylenebilir.

Deniz hukukunu evrensel planda ilk defa derleyen ve formüle eden düzenlemeler ise; 1958 tarihli Cenevre Deniz Hukuku Sözleşmeleridir. BM Milletlerarası Hukuk Komisyonu’nun hazırladığı ve Cenevre’de toplanan konferansta, Karasuları ve Bitişik Bölge Sözleşmesi, Kıta Sahanlığı Sözleşmesi, Açık Deniz Sözleşmesi ile Balıkçılık ve Açık Denizin Canlı Kaynaklarının Korunması Hakkında Sözleşme kabul edilmiştir. Ancak bu sözleşmelerde karasularının genişliğine ilişkin bir düzenleme yer almamıştır çünkü devletler arasında bu konuda bir mutabakat sağlanamamıştır. Bu konu ileride çözümlenecek bir konu olarak açık kalmış 1960 yılında toplanan konferansta da bir sonuç elde edilememiştir.

Karasularının genişliği konusunun milletlerarası hukukta çözümlenememesi önemli bir eksiklik olarak görülmüştür. 1970’lerden sonra devletlerin belli bir kural olmaksızın,

3) Enver Bozkurt, Uluslararası Hukuk Bakımından Münhasır Ekonomik Bölge Kavramının Ortaya Çıkışı, Uluslararası Hukuk ve Politika Cilt 2, No: 5, 2006.

sadece menfaatleri doğrultusunda 200 mile kadar varan hak iddiaları ve deniz hukukunda çözüm bekleyen diğer sorunları çözüme kavuşturmak amacıyla III. Deniz hukuku konferansı toplanmış ve bu konferans sonunda Birleşmiş Milletler Deniz Hukuku Sözleşmesi (UNCLOS) imzalanmıştır.

UNCLOS

Türkiye'nin taraf olmadığı 1982 tarihli Birleşmiş Milletler Deniz Hukuku Sözleşmesi UNCLOS, deniz hukuku ile ilgili bütün konuları düzenleyen ve bugüne kadar yapılmış en detaylı sözleşmedir.

Birleşmiş Milletler Deniz Hukuku Sözleşmesi uluslararası hukukta zaten büyük ölçüde kabul edilen kuralları kodifiye etmiştir. Münhasır Ekonomik Bölgelere ilişkin ilkeler diğer ilkelerden farklı olarak, teammül huktundan gelen prensiplerden değil sözleşme görüşmeleri sırasında gerçekleşen tartışmalar sonrasında gelişmiştir. Buna göre, uluslararası hukuk açısından deniz, farklı hukuki rejimlere tabi olan yetki alanlarına ayrılır.⁴ Öncelikle devletlerin egemenliğine tabi deniz kesimi ve açık deniz kesimi olarak iki temel yetki alanı vardır. Devletin egemenliğine tabi olan deniz kesiminde iç sular ve karasuları rejimi uygulanır.

Açık denizler ise devletlerin herhangi bir egemenlik yetkisinin bulunmadığı, kullanımı uluslararası anlaşmalarla belirlenmiş olan deniz sahalarını kapsar. Buna rağmen uluslararası hukuk açık denizlerin kıyıya yakın olan bazı kesimlerinde, kıyı devleti yararına bazı özel rejimler öngörmektedir. Bunlar bitişik bölge, kıta sahanlığı ve münhasır ekonomik bölge rejimleridir.⁵

4) Melih Başdemir, Türkiye'nin Avrupa Birliği Müzakere sürecinde Yunanistan ile olan Karasuları sorunu.

5) Uluslararası Hukuk Boyutuyla Petrol -II- Serkan Agar – TBB Dergisi sayı 78, 2008.

Deniz alanlarına ilişkin bazı kavramlar:⁶

İç Sular

Kıyı devletinin kara ülkesine en yakın suları teşkil eder. İç suların dış sınırı karasularının genişliğinin ölçüldüğü esas hatlardır. Uluslararası hukukta genel ilke, iç suların kıyısal devletin ülkesininin bir parçası oluşudur. Bu alanlarda kıyı devletinin tartışmasız egemenliği söz konusudur.

Karasuları

Devletin sahilleri veya iç sularının dış sınırı (normal esas çizgi veya düz esas çizgi) ile açık deniz arasında belirli genişlikteki bir deniz alanını ifade eder. Birleşmiş Milletler Deniz Hukuku Sözleşmesine göre; bir devletin egemenliği kara ülkesinin ve iç sularının ötesinde kıyısına bitişik ve karasuları olarak tarif edilen bir deniz kuşağını da kapsar. Karasuları Kanununa göre Türk Karasularının genişliği 6 mildir. Ancak Bakanlar Kurulu'na 6 mil üstünde karasuları genişliği tespit etme yetkisi verilmiştir. Bugün karasuları genişliği Ege'de 6 mil, Akdeniz ve Karadeniz de 12 mil olarak belirlenmiştir. Birleşmiş Milletler Deniz Hukuku Sözleşmesi ise bu sınırı 12 mil olarak kabul etmektedir. Karasuları da kıyı devletinin tam egemenliğine tabidir ancak karasularında diğer devletlerinde hakkını korumak için kabul edilen "zararsız geçiş hakkı" milletlerarası hukukun kabul ettiği bir ilke haline gelmiştir.

Bitişik Bölge

Bitişik bölge, sahildar devletin karasularına bitişik olan ve bu devletin belirli bir genişlikte belirlenmiş, bir takım konularda denetleme yetkilerini kullandığı denizin bir parçasını anlatmaktadır. Devlet uygulamalarında ilk bitişik bölge uygulaması olarak 1736'da İngiltere de çıkarılan Hovering Acts gösterilmektedir. Ancak kavramın hukuken ilk ortaya çıkışı 1930 La Haye Konferansında olmuştur. Bitişik bölge içerisinde sahildar devlet ülkesinde, iç sularında ya da karasularında belirtilen konulardaki mevzuatına aykırılıklardan dolayı yetki kullanabilecektir. Balıkçılık amacı ile bitişik bölge ilan edilip edilemeyeceği tartışmalıdır. Bitişik bölgede temel amaç devletlerin güvenliklerini temin etmek olduğundan, balıkçılık amacı ile bitişik bölge ilanı esasen uluslararası sözleşmelere uygun görülmemektedir.

Münhasır Ekonomik Bölge

Münhasır Ekonomik Bölge, bir kıyı devletinin karasuları esas çizgisinden başlayarak 200 mile kadar varan ve karasuları dışında kalan su tabakasıyla deniz yatağı ve onun toprak altında bu kıyı devletine münhasır ekonomik haklar ve yetkiler tanıyan deniz alanıdır.

Kıyı devletlerinin bu deniz alanında başta canlı ve cansız doğal kaynakların keşfi ve iş-

6) Uluslararası Deniz Hukukunda Kıyı Devleti'nin gemilere ek koyma yetkisinin sınırları Sempozyumu

letilmesi olmak üzere bir takım egemen hak ve yetkileri bulunmaktadır.

Birleşmiş Milletler Deniz Hukuku Sözleşmesi, açık denizlere ilişkin kuralları ile diğer uluslararası hukuk kurallarının münhasır ekonomik bölgeye de uygulanacağını hükme

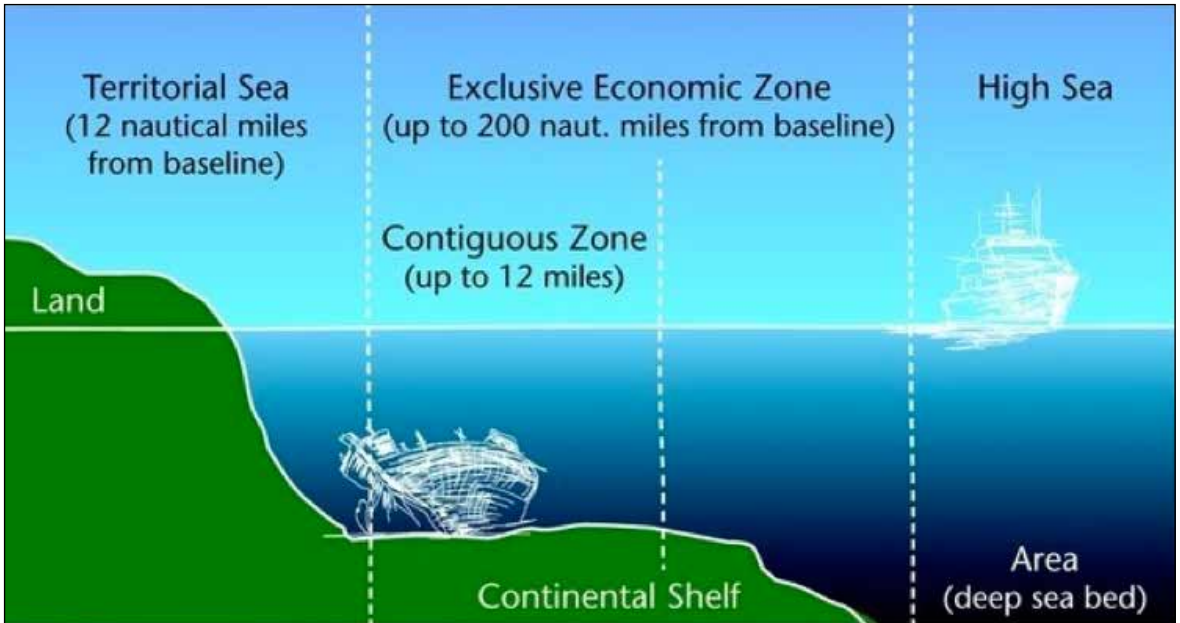
bağlamaktadır. Dolayısıyla kıyısı bulunsun veya bulunmasın tüm devletlerin, diğer devletlere ait münhasır ekonomik bölgelerde deniz ulaşım, hava sahasını kullanma, denizaltı kabloları ve petrol boruları döşeme serbestisinden yararlanma hakları bulunmaktadır.

Kıta Sahanelığı

1982 tarihli Birleşmiş Milletler Deniz Hukuku Sözleşmesine göre bir kıyı devletinin kıta sahanlığı, kara ülkesinin doğal uzantısı boyunca karasularının ötesinde kıta kenarının dış sınırına kadar uzanan veya kıta kenarının dış sınırının 200 mile kadar uzanmadığı yerlerde, karasularının ölçülmeye başlandığı esas hatlardan itibaren 200 mile kadar uzanan sualtı alanlarının deniz yatağı ve toprak altını kapsar.

Kıta sahanlığı terimiyle sahile kadar inen kara

parçasının giderek değişen bir eğimle denizin içinde de devam ettiği ve böylece ana kara parçasının deniz içindeki doğal uzantısı olduğu ifade edilmektedir. Bu veriden hareketle kıyasal devletin, bu deniz kesimi üzerinde belli bir uzaklığa kadar kıtasal egemenlik hakkının bulunduğu, yani deniz dibindeki bu kesimin de aynen işletilmesi onun zenginliklerine sahip olunması, o zenginliklerin korunması, başka devletlerin nüfuz ve tesir alanları dışında tutulması istenmektedir.

Kıta sahanlığındaki haklar

Gerek 1958 Cenevre Deniz Hukuku Sözleşmesi, gerek Birleşmiş Milletler Deniz Hukuku Sözleşmesi, kıta sahanlığı üzerinde kıyı devletinin egemen haklara sahip olduğunu bildirmektedir. Bu egemen hakların özelliklerine değinecek olursak, ilk olarak söz konusu hakların kıyı devletinin doğal olarak sahip olduğu hakları oluşturduğu görülmektedir. Zira, kıyı devletinin bu haklara sahip olması için herhangi bir biçimde kıta sahanlığında birtakım eylemlerde bulunması ya da kıta sahanlığı üzerindeki söz konusu haklarını ilan etmesi gereği yoktur. Kıyı devletinin kıta sahanlığı üzerindeki haklarının ikinci özelliği, söz konusu hakların münhasır olarak kıyı devletine ait olmasıdır. Başka bir deyişle, bir devlete ait kıta sahanlığı üzerinde haklar yalnızca söz konusu devletin yararlanacağı, ya da onun açık izniyle yararlanılacak haklardır. Üçüncü olarak, kıyı devletinin kıta sahanlığı üzerindeki söz konusu hakları yalnızca doğal kaynaklardan yararlanılması amacına yöneliktir. Ayrıca kıyı devleti, kıta sahanlığı üzerinde yalnızca **doğal kaynakların** araştırılması ve ekonomik işletilmesi konusunda haklara sahip bulunmaktadır.

Kıyı devletinin üzerinde hakkı olduğu doğal kaynakların niteliklerine gelince, bunlar iki tür kaynağı kapsamaktadır; i) madenler ve öteki cansız kaynaklar, ii) deniz yatağı ve toprak altı ile sünger, midye, mercan gibi sürekli fiziksel dokunma durumunda bulunan canlılardır. Söz konusu haklarını kul-

lanırken kıyı devletinin kıta sahanlığı üzerinde yapay adalar, çeşitli nitelikte tesisler ve araç-gereçler yerleştirme ya da yerleştirilmesine izin verme yetkisi bu iznin verilmesi halinde de o tesisler üzerinde kıta sahanlığı devletinin yönetsel ve yargısal yetkileri geçerli olmaktadır. Kıyı devletlerine kıta sahanlığı üzerinde tanınan hakların kullanımı, kıta sahanlığı üstünde bulunan su alanının ve onun üstünde yer alan hava sahasının rejimini hiçbir biçimde değiştirmemektedir.

Başka bir deyişle, kıta sahanlığı üstünde su alanı açık deniz oluşturuyorsa, açık deniz rejimi bütün koşulları ile geçerliliğini korumaktadır. Adı geçen her iki rejim çerçevesinde de üçüncü devletlerin söz konusu su alanından gemicilik bakımından tam yararlanma özgürlükleri vardır. Ayrıca Cenevre Deniz Hukuku Konferasında deniz altı kablo ve boru hatlarının döşenmesi serbestisi genel bir uluslararası hukuk prensibi olarak kabul edilmiştir.

Yine Cenevre Kıta Sahanlığı Sözleşmesi'nde devletlere, kıta sahanlığında, kıyı devletinin doğal kaynakları arama ve üretim hakkına hanel getirmemek kaydıyla boru hattı döşeme serbestisi tanınmıştır. Birleşmiş Milletler Deniz Hukuku Sözleşmesi, her iki Cenevre Konvansiyonunun yerine geçmiştir. Kıyı devleti, kıta sahanlığı üzerinde haklarını kullanırken üçüncü devletlerin bütün bu haklarına özgürlüklerine hiçbir zarar vermemekle yükümlüdür.

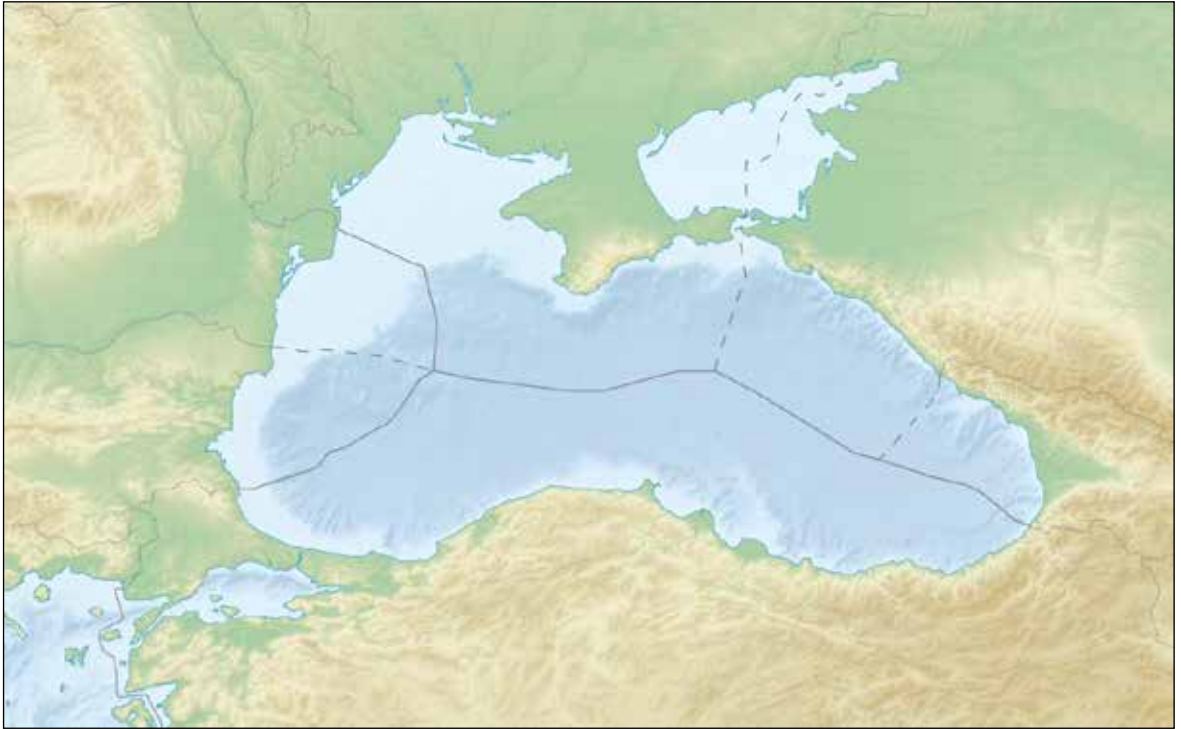
TÜRKİYE

Karadeniz

Türkiye: Üç tarafı denizlerle çevrili ve Doğu Akdeniz'in en uzun kıyı şeridinde sahip olan ülkesi olmasına karşın, Karadeniz'de münhasır ekonomik bölge ilan eden Türkiye, Ege Denizi'nin ve Doğu Akdeniz'in gerek coğrafi özellikleri, gerekse bölgenin siyasî durumu gereği münhasır ekonomik bölge ilan etmemiştir. 5 Aralık 1986 tarihli ve 86-11264 sayılı kararnamenin "Türk Münhasır Ekonomik Bölgesi Hakkında Karar" adlı ekine göre Türkiye, Karadeniz'de karasularının ölçülmeye başlandığı esas hatlardan itibaren 200 deniz mili genişliğinde uzanan alanı hakkaniyet ilkesi ve diğer devletlerin seyrüsefer, uçukları-

nın geçişi, denizaltına kablo ve boru hattı döşeme haklarını tanıyarak münhasır ekonomik ilan etme kararı almıştır.

Türkiye bu kararın ilanından bir süre sonra, 1986 sonu ve 1987 başında, SSCB ile mektup değişimi yoluyla, Ortay Hat konusunda anlaşmışlardır. Aynı Ortay Hattın, 1991 yılı sonunda SSCB'nin dağılmasından sonra, bölgede komşumuz olan Rusya Federasyonu, Ukrayna ve Gürcistan bakımından da geçerli olması uygulanan uluslararası hukuka uygun düşmektedir. Bulgaristan ile Türkiye arasındaki münhasır ekonomik bölge sınırının saptanması, 1997'de imzalanan andlaşma ile gerçekleşmiştir.

Doğu Akdeniz

Doğu Akdeniz'de Kıbrıs sorununun devam etmesi, anlaşma ile belirlenmesi gereken münhasır ekonomik bölgelerin belirlenmemesi sonucunu doğurmuştur. Sorunsuz bir ekonomik bölge ilanı için bir kıyıdan diğerine toplam 400 mil genişlik olması gerektiği ve Doğu Akdeniz'de bu mesafenin bulunmadığı gerçeği (Yunanistan-İsrail eksenli Kıbrıs adasının konumu nedeni ile yorum dışı tutulmaktadır), bu sorunun çözülmemesinde önemli etkenlerden biridir.

Güncel sorun da Türkiye'nin kamuoyuna yansıttığı durumdur; sadece Güney Kıbrıs'ın faydalanabileceği bir kaynaktan, adanın kuzeyindeki Türklerin mahrum kalmaması isteğidir.⁷

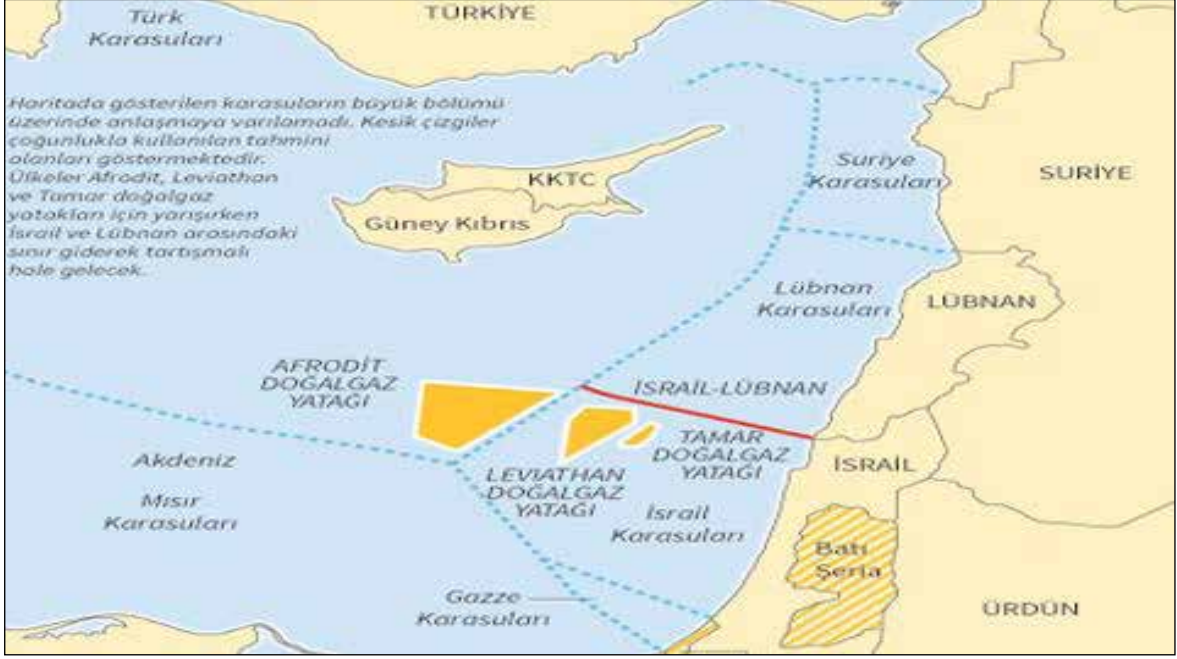
Bunun yanında tek sorun Kıbrıs ile ilgili değildir. Ana gündem maddesi Kıbrıs olduğu için çok göze batmasa da, Yunanistan'ın münhasır ekonomik bölge ilan etmesi halinde Meis adası büyük bir sorun teşkil edecektir.⁸ Kaş ilçesine 5, en yakın olduğu Türkiye kıyısına ise sadece 2 km uzakta bulunan bu küçük ada, Yunanistan tarafından Türkiye'nin Akdeniz'e açılmasında en büyük engel olarak ortaya konacaktır. Türkiye zengin doğalgaz/petrol yatakları olduğu öngörülen Akdeniz havzasında doğal olarak münhasır ekonomik bölgesinin daraltılmasını istememektedir.

Doğu Akdeniz'in taşıdığı potansiyelden faydalanmak amacı, bölgeye yoğun ilgi gösterilmesine neden olmuştur. Güney Kıbrıs Rum Yönetimi de Doğu Akdeniz'den daha fazla yararlanmak amacıyla burada münhasır ekonomik bölge belirlemek üzere harekete geçmiş ve münhasır ekonomik bölge olarak ilan ettiği alanda hidrokarbon kaynaklarını arama çalışmalarına başlamıştır.

7) www.mfa.gov.tr

8) Çağatay Erciyes, Maritime Delimitation Offshore Activities in the Eastern Mediterranean, TUROGE, 21 March, 2012.

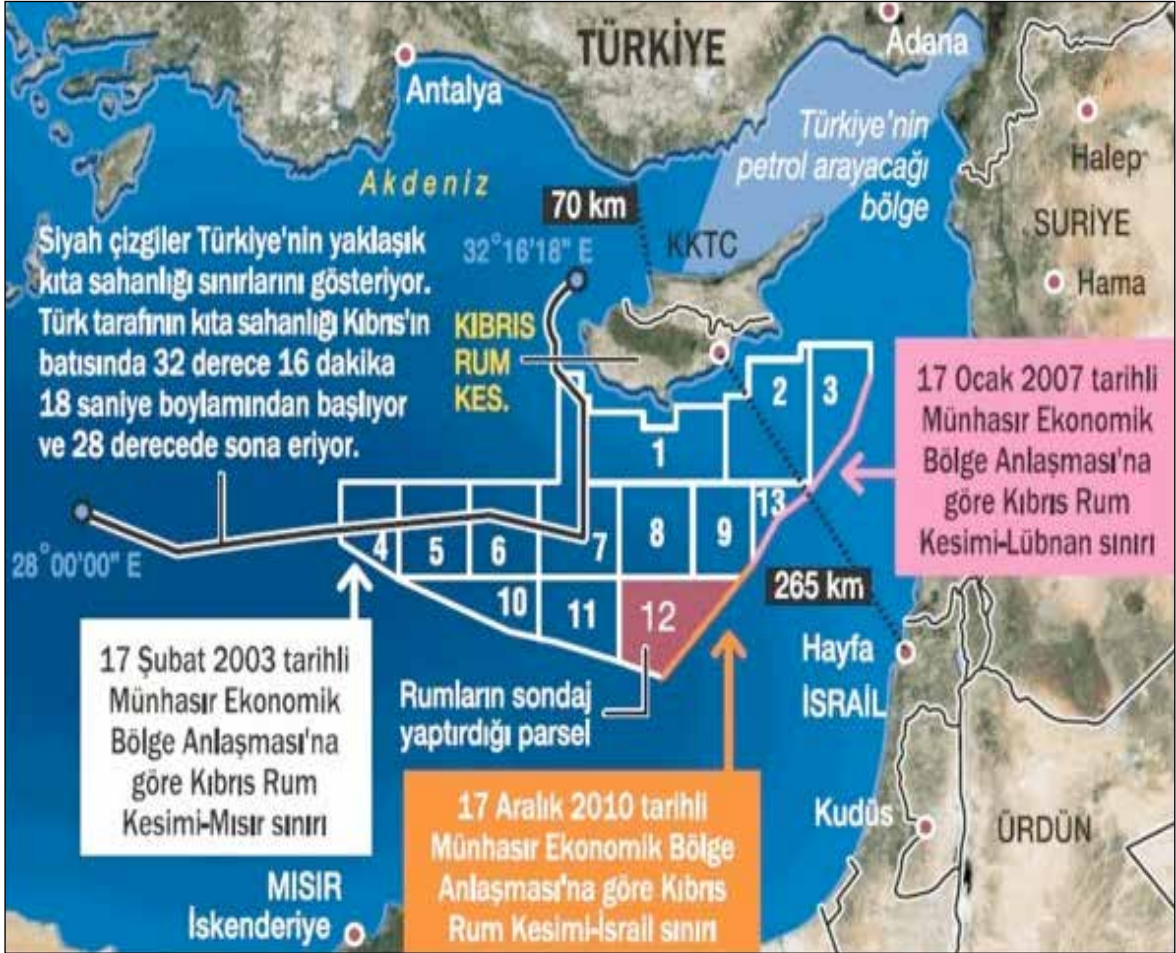
Dolayısıyla, Türkiye ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti, Güney Kıbrıs Rum Yönetimi'nin faaliyetlerine tepki göstermiş ve Rum tarafının imzaladığı antlaşmaları ve uygulamalarını, gerek ulusal çıkarlarına, gerekse uluslararası hukuka aykırı olduğu gerekçesiyle tanımamıştır.

Keşfedilen doğalgaz ve petrol kaynakları, Doğu Akdeniz'deki stratejik dengeleri de değiştirmektedir. Bu bağlamda Doğu Akdeniz'de Yunanistan'ın, Güney Kıbrıs Rum Yönetimi'ninkine benzer bir biçimde münhasır ekonomik bölge politikası izlemesi; Güney Kıbrıs Rum Yönetimi - İsrail - Yunanistan arasındaki

yakınlaşma; bölge dışı diğer güçlerin Doğu Akdeniz politikaları ve AB ile bilhassa Fransa'nın Güney Kıbrıs Rum Yönetimi'nin petrol ve doğalgaz arayışlarına verdiği destek, Türkiye'nin Doğu Akdeniz'deki güvenliğini ve çıkarlarını tehlikeye düşürmüştür.

Doğu Akdeniz'deki diğer oyuncular

Mısır: 522 mil ile Doğu Akdeniz'de en fazla ikinci kıyı şeridinde sahip olan Mısır, 1958 yılında Doğu Akdeniz'de 12 millik karasuları rejimi uygulamaya başlamış, kıta sahanlığını tespit etmiş ve 1990 yılında düz esas hatlarını belirlemiştir. İlk kez 1975 yılında Abu Madi sahasında doğalgazın keşfedilmesini takiben, günümüzde gerek Nil Deltası'nda,

gerekse Akdeniz'de önemli petrol ve doğalgaz üretim sahası olan Mısır, bu denizin zenginliklerinden daha fazla yararlanmak için münhasır ekonomik bölge oluşturmak için 2003 yılında Güney Kıbrıs Rum Yönetimi ile ortay hattı esas alan münhasır ekonomik bölge antlaşması imzalamıştır. Türkiye yapılan bu antlaşmaya yoğun tepki göstermiştir.

9) The Law and Geopolitics of Maritime Delimitation in the Eastern Mediterranean – Danial Kays, Thesis 2013 for Prof. Michael Riesman, Yale Law School.

Suriye: Doğu Akdeniz'e 95 mil kıyısı olan **Suriye**, aldığı karar neticesinde bu denizde 12 mil genişliğinde karasuları ve 200 deniz mili genişliğinde münhasır ekonomik bölge belirlemiştir. Bölgenin zenginliğinden yararlanmak için harekete geçen Suriye yönetimi, 2007 ve 2010 yıllarında Doğu Akdeniz'de petrol ve doğalgaz arama ruhsatları çıkartmış, bununla birlikte petrol şirketleri bu ruhsatlara yeterli ilgiyi göstermemiştir. Petrol şirketlerinin, çıkartılan ruhsatlara ilgi göstermemesinin en önemli nedeni, başta ABD olmak üzere Batı ülkelerinin Suriye'ye karşı takındıkları tavrıdır.

Lübnan: Doğu Akdeniz'de 107 mil kıyısı olan **Lübnan**, bölgedeki karasularını 12 deniz mili olarak belirlemiştir. Doğu Akdeniz'in zenginliklerinden yararlanmak isteyen Lübnan yönetimi, 1970'li yıllarda bölgede araştırmalar başlatmış, ancak tespit edilen kaynakların çıkarılmasının oldukça yüksek maliyetinin olması, iç savaşın yaşanması ve İsrail işgalinin devam etmesi nedeniyle petrol ve doğalgaz çıkartmamıştır. Son dönemde Lübnan'ın Doğu Akdeniz'e olan ilgisi tekrar artmıştır. Bu bağlamda Lübnan, Güney Kıbrıs Rum Yönetimi ile 2007 münhasır ekonomik bölge antlaşması imzalamıştır. Mamafih Türkiye'nin gösterdiği tepki, bu antlaşmanın günümüze kadar yürürlüğe girmesini engellemiştir. Bunun yanı sıra Lübnan münhasır ekonomik bölge meselesi sebebiyle, İsrail yönetimiyle de sorunlar yaşamıştır. Zira

Lübnan yönetimi, İsrail'in belirlediği münhasır ekonomik bölgede kalan ve zengin doğalgaz kaynağına sahip olan Leviathan üzerinde haklarının olduğunu iddia etmektedir.

İsrail: Doğu Akdeniz'in en önemli devletlerinden biri olan İsrail, bölgede 12 deniz mili karasularına sahiptir. Bunun yanı sıra bölgeye ilişkin deniz derinliğinin izin verdiği genişliğe kadar doğal kaynakların işletilmesine ilişkin kararı söz konusudur.

Yunanistan: **Yunanistan**'ın, bölgede 6 mil karasularına binaen, kıta sahanlığında münhasır haklarının olduğu yönünde kararı mevcuttur. Girit Adası'nın çevresinde önemli miktarlarda doğalgazın bulunduğu yönelik tahminler, Yunan yönetimini, Doğu Akdeniz'in potansiyel hidrokarbon kaynaklarından daha fazla yararlanma gayesine itmiştir. Bu bağlamda Yunan yönetimi, Meis, Girit ve Kerpa adalarını birleştiren hattı temel alarak başta Mısır olmak üzere bölge devletleri ile münhasır ekonomik bölge antlaşmaları yapmaya gayret göstermiştir. Bu durum, Türkiye'nin tepkisine

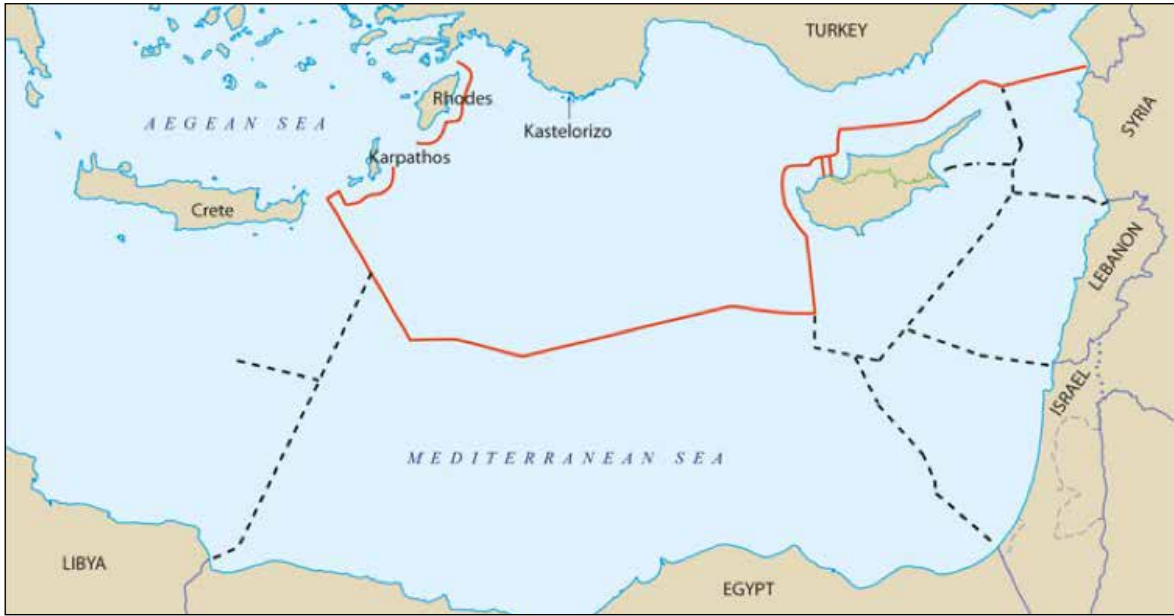
neden olmuş ve antlaşmanın günümüze kadar imzalanamamasını beraberinde getirmiştir. Bunun yanı sıra Yunanistan, Doğu Akdeniz'in değişen stratejik dengelerinde çıkarlarını koruma ve maksimize etme gayesiyle, Güney Kıbrıs Rum Yönetimi ve İsrail yönetimiyle de ilişkilerini hızla geliştirmiştir.

Güney Kıbrıs Rum Yönetimi: 2004 yılında AB'ye üye olan Güney Kıbrıs Rum Yönetimi, bölgede 12 mil karasuları rejimi uygulamakta olup, münhasır ekonomik bölge belirleme çalışmalarını 1979 yılında başlatmıştır. 2000'li yıllarda ise Rum yönetimi, bölge devletleri ile yaptığı görüşmeler neticesinde; Mısır, Lübnan ve İsrail ile münhasır ekonomik bölge antlaşmaları imzalamıştır. Güney Kıbrıs Rum Yönetimi'nin bir diğer girişimi de tespit ettiği münhasır ekonomik bölgelerde petrol ve doğalgaz arayışına başlaması olmuştur. Bu

bağlamda 2007 yılında belirlenen münhasır ekonomik bölgelere ilişkin petrol ve doğalgaz arama ruhsatları çıkarmış ve belirlenen sahalarda petrol şirketleri çalışmalarına başlamıştır. Ayrıca gerek münhasır ekonomik bölge belirleme çabaları, gerekse petrol ve doğalgaz arama çabaları sırasında Türkiye'nin gösterdiği reaksiyon, Rum yönetiminin İsrail ile yakınlaşmasına neden olmuştur.¹⁰

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti: Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin Doğu Akdeniz'e ilişkin attığı adım da Türkiye ile münhasır ekonomik bölge antlaşması ve Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı (TPAO) ile petrol ve doğalgaz arama antlaşması imzalaması olmuştur. Bu antlaşma ile TPAO, ada üzerinde sondaj çalışmalarına başlamıştır.

İngiltere: 1878 yılında yerleştiği Kıbrıs'tan, Kıbrıs Cumhuriyeti'nin kurulması ile çıkan

10) Danial Kays, a.g.e.

İngiltere, 1960 yılında imzalanan Kurucu Antlaşması'nın A ekinde Akrotiri ve Dhekelia üslerini kendi egemen toprağı olduğunu ve iki üssün bulunduğu bölgelerde belirlenen deniz alanının Kıbrıs Cumhuriyeti'nin karasuları olarak ileri sürülmemesini kabul ettirmiştir. Pek tabii ki bu durum, İngiltere'yi Doğu Akdeniz'deki bölgesel aktörlerden biri haline getirmiştir. Lordlar Kamarası da aldığı bir kararla Kıbrıs'ta bulunan üslerinin karasularında petrol ve doğalgaz arama yetkisinin Güney Kıbrıs Rum Yönetimi'nde değil, İngilizlerin yetkisinde olduğunu belirtmiştir.

AB'nin Doğu Akdenizdeki etkinliğini artıran bir unsur da Güney Kıbrıs Rum Yönetimi'nin

AB'ye üye olmasıdır. AB'nin bu kararı uluslararası hukuka aykırı olmasına rağmen Güney Kıbrıs Rum Yönetimi, bütün 'Kıbrıs' adına birliğe dahil edilmiş ve böylece AB Doğu Akdeniz'de söz sahibi konuma gelmiştir.

Doğu Akdeniz'in gün geçtikçe artan önemi Fransa ve ABD'nin de bu bölgeye ağırlık vermesine neden olmuştur. Hukuki anlamda bir hak sahibi olmasalar da, bu devletlerin Doğu Akdeniz'in gelişiminde önemli aktör olacakları muhakkaktır.

Rusya Çarlığı döneminden beri Akdeniz'e inmeyi gaye edinen **Ruslar**, gayelerine özellikle 1971 yılında Suriye ile varılan antlaşma neticesinde Tartus'u donanma üssü olarak kullanmaya başlaması ile mümkün olabilmıştır. Sovyetler Birliği'nin dağılmasına rağmen Rusya Federasyonu, Suriye ile olan ilişkilerini korumuş ve 2005 yılında imzaladığı antlaşma ile Tartus Limanı'nın kullanım süresini uzatmıştır.

Uluslararası sistemin yükselen gücü Çin, başta enerji olmak üzere artan enerji ihtiyaçlarını karşılayabilmek için Afrika ve Ortadoğu'ya ilgi göstermektedir. Bununla birlikte ABD'nin Ortadoğu ve Kuzey Afrika'da artan etkisi ve enerji kaynaklarını kontrol edebilecek kapasiteye ulaşması, Çin'in ulusal güvenliğini tehdit etmektedir. Bu durum jeopolitik önemi artan Doğu Akdeniz'i Çin için daha önemli bir hale getirmiştir.

Türkiye ve diğer bölge devletleri arasındaki sorunlar ve tarafların karşılıklı iddiaları:

Türkiye, Doğu Akdeniz de akdedilmiş olan Munhasır Ekonomik Bölge anlaşmalarını kabul etmemektedir. Türkiye söz konusu deniz alanlarında bir hak iddiasında bulunmamakta ancak konuya Kıbrıs Türklerinin hak ve çıkarlarının korunması açısından baktığını ve bu anlaşmaların bu hak ve çıkarları yok saydığını ve Kıbrıs'ta bir çözümü zora soktuğunu ifade etmektedir.

Türkiye, ayrıca prensip olarak Doğu Akdenizdeki adaların kıta sahanlığı hakkı olmadığını ve Munhasır Ekonomik Bölge ilan etme hakkı olmadığını iddia etmektedir. Türkiye bu konuda ortay hattı esas alan anlaşmaların, her bir olayın özelliğine göre Munhasır Ekonomik Bölge ve kıta sahanlığı sınırının hakça belirlenmesi yoluna gidilmesi gerektiğini savunmaktadır.

Güney Kıbrıs Rum Yönetimi ise; Birleşmiş Milletler Deniz Hukuku Sözleşmesine taraf bir devlet olarak yaptığı tüm anlaşmaların uluslararası hukuk nezdinde geçerli olduğunu iddia etmektedir. Adada uluslararası hukuka göre tanınan tek hukuk sujesinin Kıbrıs Cumhuriyeti olduğunu, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinin hukuken geçerli bir devlet olmadığını ve bu nedenle taraf olduğu anlaşmaların da kabul edilemeyeceğini ifade etmektedir. Güney Kıbrıs Rum Yönetimi Türkiye'nin aksine, Birleşmiş Milletler Deniz Hukuku Sözleşmesine göre adaların bağımsız deniz alanları oluşturabileceği ve bu kuralların milletlerarası örf ve adet hukukunu da kapsadığı dikkate alındığında, Birleşmiş Milletler Deniz Hukuku Sözleşmesine taraf olmasa dahi Türkiye için de bağlayıcı olduğunu vurgulamaktadır.

Buna ilişkin olarak Uluslararası Adalet Divanı'nın farklı kararları vardır:

Nikaragua ile Kolombiya arasındaki uyuşmazlıkta, Nikaragua'nın Kolombiya adalarının Nikaraguanın kıta sahanlığı üzerinde yer alması nedeni ile bağımsız kıta sahanlığı olamayacağı savunulmaktadır. Buna karşılık mahkeme jeolojik ve jeomorfolojik tartışmaların devletlerin 200 mil içinde birbiri ile örtüşen haklarının sınırlandırılması ile bir ilgisi bulunmadığı yönünde bir açıklama-

da bulunmuştur. Buna karşılık Uluslararası Adalet Divanı'nın, Ukrayna ve Romanya arasında deniz alanı sınırlandırmasına ilişkin bir uyuşmazlıkta, Sarpent adasının sadece 12 millik karasuları dışında kıta sahanlığı ve Münhasır Ekonomik Bölge'ye sahip olamayacağını hükme bağlamakla¹¹, Türk tarafının tezi olan her bir olayın özelliğine göre Münhasır Ekonomik Bölge ve kıta sahanlığı sınırının hakça belirlenmesi esasını benimsemiş olması açısından önemlidir.

Kıta Sahanlığı ve Münhasır Ekonomik Bölgelerde Arama ve Üretim

Münhasır ekonomik bölgede kıyı devletinin canlı ve cansız kaynakların araştırılması, işletilmesi muhafazası ve yönetimi konuları ile, sudan, akıntı ve rüzgardan enerji üretimi gibi bölgenin ekonomik amaçlarla araştırılması ve işletilmesine yönelik diğer faaliyetlere ilişkin egemen hakları vardır. Bu çerçevede bir devletin münhasır ekonomik bölgesinde ve kıta sahanlığında hangi amaçla olursa olsun sondaj faaliyetlerine izin verme ve bu konuda düzenlemelerde bulunma konusunda münhasır hakkı bulunmaktadır. Bu düzenlemenin

sonucu olarak kıyı devletinin münhasır ekonomik bölgesinde ve kıta sahanlığında petrol arama ve üretim faaliyetlerini yürütmek konusunda her türlü ruhsatlandırma, bu faaliyetleri vergilendirme dahil egemenlik yetkilerini kullanması uluslararası hukuka uygun olacaktır.

Deniz hukuku sözleşmesi ayrıca kıyı devletine deniz çevresinin korunmasına ilişkin yetki ve görev de vermektedir.

11) Nasih Sarp Ergüven, Karadeniz'de Deniz Alanı Sınırlandırması Davası (Romanya/Ukrayna) ve Uluslararası Hukuk Açısından Etkileri, AÜHFD, 63 (2) 2014: 309-328.

Münhasır Ekonomik Bölge ve Kıta sahanlığında Boruhatları döşenmesi

Denizaltı boruhatlarının hukuki çerçevesi, karadaki boruhatları için bu hukuki çerçevenin çizilmesine duyulan ihtiyacın sıklıkla dile getirilmesine rağmen çok daha kapsamlı bir şekilde çizilmiş durumdadır. Birleşmiş Milletler Deniz Hukuku Sözleşmesi uyarınca bir ülkenin karasuları içerisinde döşenecek bir boru hattı için kıyı devletinin izni gerekecek, ayrıca kıyı devleti boruhattı sahiplerinin gelirleri üzerinden vergi talep etmek, boru hattı sahibine tahsis edilen alan için vergi talep etmek, transit ücreti veya doğrudan hükümet iştiraki talep etme konusunda hak sahibi olacaktır. Yine deniz çevresinin korunması konusunda her türlü tedbiri almak da kıyı

devletinin yetkisindedir. Birleşmiş Milletler Deniz Hukuku Sözleşmesi; kıyı devletin, haklarını kullanırken diğer devletlerin haklarını ve yükümlülüklerini gerektiği şekilde gözönünde bulundurmamak prensibinden hareketle, Münhasır Ekonomik Bölgede sahili bulunsun bulunmasın tüm devletlere seyrsefer serbestliği, uçuş serbestliği ve denizaltı kabloları ve petrol boruları döşeme serbestliği tanımaktadır. Ayrıca bu serbestliklerin kullanımına ilişkin olarak gemilerin, uçakların, denizaltı kabloları ve petrol boruhatlarının işletilmesinde de serbestiden yararlanılacağını düzenlemektedir.¹²

12) Rights of States regarding underwater cables and pipelines – Miso Mudric, Asst Prof, Faculty of Law University of Zagreb, Croatia.

Kıyı devletinin kıta sahanlığı üzerinde araştırmalar yapmak, bu alandaki doğal kaynakları işletmek, petrol boruları ile kirlenmeyi önlemek, azaltmak ve kontrol etmek amacıyla makul tedbirler alma hakkı saklı olmak üzere sahildevlet, bu kabloların ve petrol borularının döşenmesi veya bakımını engelleyemeyecektir.

Kıta sahanlığına döşenen petrol borularının takip edeceği hat kıyı devleti tarafından kabul edilmelidir. Ayrıca petrol borularını döşerken devletlerin daha önceden mevcut olan kabloları ve petrol borularını gözönünde bulundurmaları ve özellikle bunların tamir imkanlarını tehlikeye düşürecek faaliyetlerden

kaçınmak zorundadır. Boru hatlarının artık kullanılmayacağı durumda da söküm işlemi kıyı devletinin onayı alınarak yapılmalıdır.

Birleşmiş Milletler Deniz Hukuku Sözleşmesi ve uluslararası teamül hukuku uyarınca kıyı devleti münhasır ekonomik bölgesinde veya kıta sahanlığında boru hattı döşenmesi konusunda sınırlı bir hakka sahiptir. Her ne kadar vergilendirme yetkisi egemenlik hakkının önemli bir ögesi ise de, münhasır ekonomik bölge ve kıta sahanlığına boru hattı döşenmesi prensipte serbest bırakıldığından, her ne kadar bu konuda taraf devletler arasında akdedilmiş olabilecek ikili vergi anlaşmalarına da mutlaka bakılması gerekmektedir¹³,

13) Permanent Establishment, Series on International Taxation, Kluwer Law and Taxation Publishers, 1991.

uluslararası hukuk yönünden burada bir vergilendirme yetkisinden bahsetmek doğru olmayacaktır. Zira kıyı devletine verilen sınırsız egemenlik yetkisi sadece Birleşmiş Milletler Deniz Hukuku Sözleşmesi belirlenen faaliyetler için geçerli olup boru hattı inşası bu kapsamda değerlendirilmemektedir.

Denizaltı boruhatlarına ilişkin hukuki düzenlemeler karadaki boruhatlarına kıyasen daha kapsamlı olsalar da, hala kesin çözüm getirilemeyen hukuki tartışmalar mevcuttur. Bunlardan biri uygulanacak hukuk sorunudur. Boru hatlarının bir ülkenin karasularında başlayıp birden fazla ülkenin münhasır ekonomik bölgesinden geçerek bir diğer ülkenin karasularına girmesi durumunda hangi hukuk sisteminin, bu boru hattına ne şekilde uygulanacağı tartışmalıdır. Genelde taraflar bunu akdettikleri sözleşmelere koydukları hukuk seçimi maddeleri ile çözmeye çalışmaktadırlar ama kimi durumlarda emredici hukuk kuralları veya doğrudan uygulanması gereken hukuk kurallarının olduğu haller gibi durumlarda, mevcut hukuki düzenlemeler sorunları çözmek için yeterli olmayabilecektir.

Tartışmalı konulardan bir diğeri, denizaltı boru hatlarının mülkiyetinin hangi hukuka göre belirleneceği konusudur. Özellikle münhasır ekonomik bölgeden geçen boru hattı söz konusu olduğunda, eşyanın mülkiyetinin belirlenmesi için prensip olarak uygulanan eşyanın bulunduğu yer hukuku uygulanamayacaktır, zira kıyı devletinin boru hatları üzerinde egemenlik hakkı bulunmaktadır. Bu durumda en sıkı irtibatlı hukukun tespitine gidilmesi gerekmektedir ki,

bu da her durumda çok kolay değildir. Kuzey Akımından bir örnekle bunu açıklamak isteriz. Rus ve Alman hukukları kuzey akımının mülkiyetine ilişkin bir uyuşmazlıkta, uygulanacak hukuk olarak dikkate alınması gereken iki hukuk sistemi olarak karşımıza çıkmaktadır. Zira boru hattının her iki ucunda bu iki ülkenin terminalleri vardır, boru hattının büyük bir bölümü de münhasır ekonomik bölgelerden geçmektedir. Bu durumda hangi ülke hukukunun daha sıkı irtibatlı olduğunu tayin etmek güçtür. Bir diğer olasılık da Birleşmiş Milletler Deniz Hukuku Sözleşmesi'nin hükümlerinden yararlanılarak boru hattının kıyı devletlerinden biri ile ilişkilendirilip, bayrak devleti olarak gemi siciline kaydedilmesi şeklinde düşünülebilir. Bu sorunun çözülmesi özellikle boru hattı ile ilgili ipotek, rehin gibi teminat menfaatleri söz konusu olduğunda daha da önem kazanmaktadır.

Birleşmiş Milletler Deniz Hukuku Sözleşmesinin çözemediği önemli bir başka sorun da, kıyı devletinin kendisine verilen hakların kötüye kullanılması sorunudur. Kıyı devletinin münhasır ekonomik bölgedeki arama ve üretim faaliyetlerine zarar vermesi halinde, boru hattının döşenmesine engel olma hakkı bulunmaktadır. Eğer boru hattını döşeyen devlet buna itiraz ediyor ise, bunu Birleşmiş Milletler Deniz Hukuku Sözleşmesi uyarınca yapmak zorundadır ancak buna bağlanmış bir sonuç yoktur ve bu konu uyuşmazlık çözüm mekanizmalarına bağlanmaktadır. Pratikte başlangıç aşamasında güzergah ile ilgili kıyı devletinin mutabakatı aranmakta olduğundan, böyle bir uyuşmazlık çıkması ihtimali daha düşük bir olasılık gibi

gözükse de, kıyı devletine güzergah onayı için herhangi bir süre verilmemiş olduğundan, bu hakkın da kötüye kullanıma açık olduğu söylenebilir.

Birleşmiş Milletler Deniz Hukuku Sözleşmesinin sessiz kaldığı bir başka konu da boru hattı operatörünün sorumluluğu konusudur.

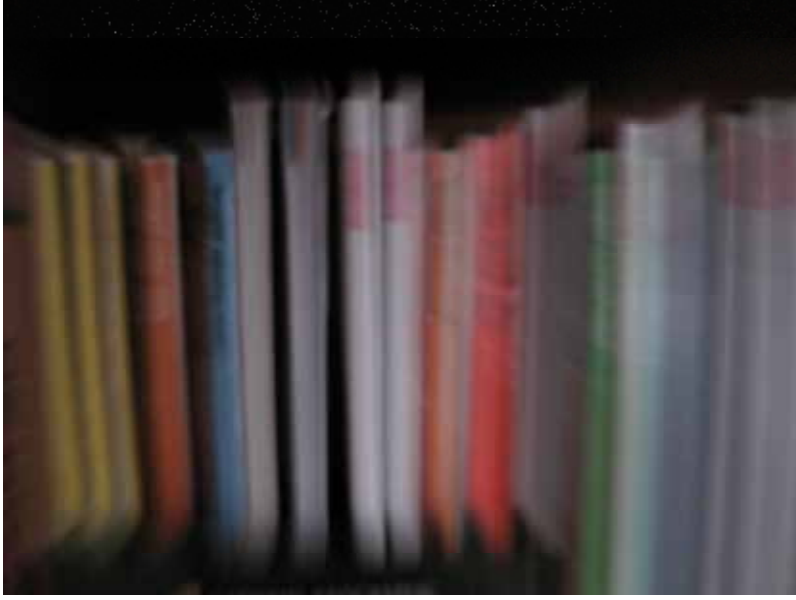
Uluslararası metinlerde bir düzenleme bulunmaması sonucu, milli hukukların bu konudaki düzenlemeleri ile sorumluluk belirlenmektedir ancak bu konuda özellikle açık deniz statüsünde veya münhasır ekonomik bölgelerdeki boru hatları bakımından, bir uluslararası düzenlemeye ihtiyaç bulunmaktadır.

Kaynakça

- 1) Arda Özkan, Kıta Sahaneliğinin sınırlandırılmasında Uluslararası Uygulamalar, Sözleşmeler, İctihat ve Doktrin, International Journal of Social Science, Winter2015.
- 2) Çağatay Erciyes, Maritime Delimitation Offshore Activities in the Eastern Mediterranean, TUROGE, 21 March, 2012.
- 3) Danial Kays, The Law and Geopolitics of Maritime Delimitation in the Eastern Mediterranean, Thesis 2013 for Prof. Michael Riesman, Yale Law School
- 4) Enver Bozkurt, Uluslararası Hukuk Bakımından Münhasır Ekonomik Bölge Kavramının Ortaya Çıkışı, Uluslararası Hukuk ve Politika Cilt 2, No: 5, 2006.
- 5) Melih Başdemir, Türkiye'nin Avrupa Birliği Müzakere sürecinde Yunanistan ile olan Karasuları sorunu.
- 6) Nasih Sarp Ergüven, Karadeniz'de Deniz Alanı Sınırlandırması Davası (Romanya/ Ukrayna) ve Uluslararası Hukuk Açısından Etkileri, AÜHFD, 63 (2) 2014: 309-328.
- 7) Permanent Establishment, Series on International Taxation, Kluwer Law and Taxation Publishers, 1991.
- 8) Rights of States regarding underwater cables and pipelines – Miso Mudric, Asst Prof, Faculty of Law University of Zagreb, Croatia
- 9) Serkan Ağar, Uluslararası Hukuk Boyutuyla Petrol -II-, TBB Dergisi sayı 78 2008
- 10) Takeshi Minagawa, The Nature of the Continental Shelf Rights in International Law.

bilce

YÖNETİM DANIŞMANLIĞI

✉: bilgecem@ttmail.com

☎: +90 532 486 62 20

☎: +90 312 496 29 82

BİLCE YÖNETİM DANIŞMANLIĞI TİCARET LİMİTED ŞİRKETİ

Piyade Sokak No: 18/10 Çankaya 06540 ANKARA

www.bilce.com.tr

Cem MÜFTÜOĞLU

Kimya Mühendisi

AS 9100, ISO 9001, ISO 14001, OHSAS 18001

Eğitmeni, Danışmanı, Baş Tetkikçisi

ZENCEFİL

ZENCEFİL PASTA VE KURABIYE LİMİTED ŞİRKETİ

FUAR SOKAK 8 / A ÇANKAYA ANKARA